כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים

הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

בעצם היום הזה

אדמו"ר הזקן

שבוע פרשת לך לך

חדש! רשימת תפוצה לקבלת המאמר השבועי במייל,
להצטרפות שלח מייל ל – 122333ako@gmail.com

להארות, תרומות, יצירת קשר והשגת חוברות
054-7341337

הַמַּאֲמָר
הַשְּׁבוּעִי

בעצם היום הזה

אדמו"ר הזקן

שבוע פרשת לך לך

צוות המאמר השבועי:

חברי המערכת: מנחם מענדל רוזנצויג, אחיה מרקוביץ׳ ואביעד בר לוי.

כותבים: אשחר שפירא, אליוסף גל ויוסף ברוך שטקל.

הגהה ועריכה לשונית: צורי זייצ׳יק, ישראל מאיר אופן, לוי יצחק וינגורט הלל הנדלר ועפר בן יעקב.

עיצוב ועימוד: איתמר סלע ואליה חי אופן.

הו״ל: יוסף שוביה ספקטור, אביגדור קליין, שילה קליין ואהרן רוזנצויג.

הפקה: שלם נחמן הראל.

בע"ה

לפני סוכות אנחנו לומדים על סוכה וארבעת המינים.

לפני פסח על מצה ומרור.

לפני שבועות על התורה.

מתי, לפי זה, **יצא לנו ללמוד על ברית מילה...?**

המאמר שלפנינו, מאת כ"ק אדמו"ר הזקן, פותח בפנינו צוהר להבנת **המצווה הראשונה שנתנה לאברהם אבינו**, החוקקת בבשרינו את הקשר עם אבינו שבשמיים **עוד לפני** שאנו חייבים בכל מצוותיו.

כולנו מכירים את הירושלמי הידוע על דוד המלך:
"נכנס למרחץ, ראה את עצמו ערום. אמר, אוי לי, שאני ערום מן המצות! כיון שהביט במילה שלו התחיל לקלס להקב"ה".

במאמר מתבאר איך כל **היכולת שלנו ללמוד** תורה ו**להבחין** במציאות **בין הטוב** שצריך לבחור בו **לבין הרע** שצריך להימנע ממנו - מגיעה מברית המילה.

המאמר מלמד אותנו שגם בלי הידיעה, מה שבאמת מנווט אותנו בכל הבירורים בין הטוב לרע - זהו **הקשר העצמי שלנו עם הקב"ה** שאליו ברית המילה מובילה אותנו.

לימוד פורה,
חברי המערכת.

בעצם היום הזה

מאמרי אדמו"ר הזקן – פרשיות, לך לך

מבואר

המאמר עוסק בהבנה הפנימית של ברית המילה שעשה אברהם.

"בעצם היום הזה"

בעצם היום הזה נימול אברהם, בעיצומו של יום, ולהבין זאת צריך לבאר פסוק עד יעבור עמך ה' דהיינו להיות למעלה מהוי', ואותיות הוי' הוא הנקרא תורה אשר עליה נאמר הכתוב לא בשמים היא, ואדרבה הוא דוקא למטה.

כתוב שבריתו של אברהם הייתה "בעצם היום הזה", וחז"ל אומרים על כך שהברית הייתה "בעיצומו של יום". פשט דברי חז"ל הוא שאברהם לא פחד מאף אחד ועשה את הברית באמצע היום כשכולם רואים, ולא בסתר. אך אדמו"ר הזקן יבאר את המשמעות הפנימית של הביטוי "בעיצומו של יום".

באמצעות הבנת הפסוק "עד יעבור עמך הוי'" נוכל להבין מהו "בעיצומו של יום". פשט הפסוק הוא - 'עד שיעבור עמך, ה', את הירדן וייכנס לארץ'. אך לפי הפנימיות, הכוונה היא - עד יעבור עמך את הוי"ה, כלומר שעם ישראל 'יעקוף' את שם הוי"ה ויהיה למעלה ממנו. שם הוי"ה, המהווה ומקיים את המציאות בכל רגע, הוא כנגד התורה הקדושה, שעסוקה במציאות ואומרת איך לנהל אותה ולהפריד בין הטוב לרע - "לא בשמים היא". שניהם שייכים למדרגה שבה ה' כביכול מחוץ למציאות, בורא אותה ומתייחס אליה.

פנימיות וחיצוניות – משל הפרי והקליפה

ולהבין כל זה לבאר ענין ההשפעה, אשר אין לך השפעה בעולם הגם שהוא רוחניות דקה מן הדקה ואף על פי כן מעורב בה טוב ורע, והוא נקרא חיצוניות המעורב בפנימיות הדבר, וכמשל גידול

> הפרי עם הקליפה, אשר מובן מעתה שגם בכח הצומח אשר נמשך ונשפך בגידול הפרי והקליפה אשר גם שם היו מעורב פנימיות וחיצוניות אשר בפנימיות הטוב נגדל הפרי ומחיצוניות נגדל הקליפה, אך כי שם לא היה ניכר כלל ולא היה נפרד עדיין להיות מובדל זה מזה עד גמר גידולו.

בשביל להבין מהי המדרגה שלמעלה משם הוי"ה, ואיך היא קשורה לבְּרית מילה, אדמו"ר הזקן מלמד אותנו קודם על השפעה.

כשאדם משפיע השפעה פנימית אמיתית לחברו, תמיד יהיו בה הפנימיות, שהיא הדבר עצמו שאותו הוא רוצה להשפיע, וחיצוניות, שהיא המעטפת שעל ידה הוא מעביר את ההשפעה לחברו. הפנימיות דומה לפרי והחיצוניות דומה לקליפה, שהיא רק בשביל הפרי - הפנימיות, ואין בה משמעות לכשלעצמה.

המקבל מקבל את ההשפעה כשהפנימיות והחיצוניות מעורבבים, כמו שבכוח וביכולת של האדמה להצמיח יש גם את הפרי וגם את הקליפה מעורבבים, ורק לאחר מכן הוא יכול להפריד בין הפנימיות לחיצוניות ולקחת את הפנימיות, כמו שלאחר שיכולת הצמיחה יצאה מהכוח אל הפועל וצמח פרי עם קליפה - אפשר להפריד ביניהם ולאכול את הפרי.

בשביל שנבין טוב, אדמו"ר הזקן מביא דוגמה להשפעה - אדם שמקבל רעיון שכלי ומבין אותו:

פנימיות וחיצוניות – משל השכל

> וכן הוא בהשפעת השכל יש בו פנימיות וחיצוניות והוא האמת עם השקר, והאמת הוא הנקרא חכמה באמת הוא הדבר אשר אין לנטות ממנו ועליו אין להוסיף ולא יגיע אדם לזה כי אם בהעמקת דעת מאד, והיינו למגרס ולעיוני מאד עד יעמוד הדבר על בוריו אשר לא יפרקוהו עוד בשום קושיא. אבל בלעדי זה הגם אשר ישכיל ויבין בהשכלה ראשונה עדיין מעורב בה שקר והראיה כי יוכל לפרק זה.

כל רעיון ודבר חכמה מורכב מפנימיות - זה שהרעיון אמיתי ונכון לכשעצמו, ומחיצוניות - זה שהרעיון מועיל למה שמחוץ לו, כגון זה שהוא מיישב סתירה או זה שהוא נראה יפה ו"חכם".

אחרי הרבה עיון ועמל, אפשר לברר את הפנימיות מהחיצוניות - להבין את האמת שברעיון בלי להגביל אותו להאם הוא מסתדר עם המציאות והאם הוא יפה ונשמע טוב, ואז אי אפשר להקשות עליו כלום כי "זה פשוט ככה". אבל כל עוד מעורבת בהבנת הרעיון חיצוניות - שהרעיון מסדר לי עוד דברים בראש או

שהרעיון נראה חכם ויפה - אפשר להקשות עליו שאולי זה לא מסתדר ואז זה גם לא כל כך יפה וכו'.

תערובת האמת והשקר בשכל

> והיינו אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בה מחמת עירוב השקר המעורב בשכל הטוב והאמת, אך התערובות אין שוה בכל נפש יש תערובות א' באלף וא' במאה וששים ומאתים.

מכיוון שבכל דבר חכמה של התורה הקדושה יש חיצוניות שאפשר להיתפס אליה ולהיכשל, לכן הגמרא אומרת "אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהן".

כל יהודי מקבל את הרעיונות באופן שונה: יש מי שהחיצוניות יותר מודגשת ותופסת מקום אצלו, ויש מי שפחות.

> ועל כן לא נקרא אדם בשם חכם לאמיתו כי אם בהיות לו כח ומדה זו להבדיל ולהפריד השקר מהאמת ולבא עד תכונתו של דבר, והוא הנקרא פנימיות בינה. ובלעדי זה נקרא חיצוניות השכל אפילו שיאמר דבר חכמה אבל לא אליבא דאמת הוא.

אדם נקרא חכם רק כשהוא יודע להבין טוב את הפנימיות והאמת שבדברים ולהפריד מהם את הצדדים החיצוניים. הכוח לברר את הפנימיות האמיתית מהחיצוניות השקרית שברעיון, הוא בעצם פנימיות כוח הבינה שבנפש - היכולת להבין טוב את פנימיות החכמה.

כשלאדם מסוים אין את הכוח הזה, גם כשיגיד איזשהו רעיון הוא לא יהיה מכוון לאמת שבתוכו, ועיקר מה שיהיה נוכח זו החיצוניות - זה שזה יפה ומסתדר וכו'.

יכולת ההפרדה בשכל

> והנה כח ומידה זו להבדיל ולהפריד הוא נהיה באדם אחר השפעת השכל היינו אחר הבינו דבר בהשכלה ראשונה אז יקנה לו דעת להיות מבדיל ומפריד האמת משקר ולהשליך השקר ולעמוד על האמת והנה מוכרח הענין שכח זה המבדיל את השכל ומפרקו הוא נמשך ממקום גבוה ומעלה מהשכל בעצמו אחרי אשר כח בו לעמוד על השכל ולעשות בו כרצונו בוודאי הוא דק וחזק ממנו. הגם כי בעת הוא מלובש בדבר יש גשמי להבדיל בו אף על פי כן כנזכר לעיל.

הסדר הוא שקודם אנחנו מקבלים את הרעיון כשהוא מעורבב ורק אחרי זה אנחנו מזקקים ממנו את האמת שבו.

למרות שהבינה - היכולת להבין - מלובשת בשכל הפיזי, לעומת החכמה - הרעיונות - שרק עוברים בו, בכל זאת המקור שלה גבוה מהחכמה. מכיוון שהשורש של הבינה גבוה מהחכמה, לכן יש בה חדות שאין בחכמה, והיא יכולה להפריד את הפנימיות שלה מהחיצוניות ולזקק את האמת מהשקר - "לטפל" בחכמה מה שהיא לא יכולה בעצמה.

פנימיות וחיצוניות – "מבשרי אחזה"

והנה מבשרי אחזה כי כן הוא באלקות גם כן.

עד עכשיו אדמו"ר הזקן עסק במשל של הפרי והקליפה ובנמשל של החכמה והבינה. עכשיו אדמו"ר הזקן עובר לנמשל המשמעותי - "מבשרי אחזה א־לוה" - ה', העולמות ומה שביניהם.

> **כי הנה ה' יתברך נקרא מצוי ולא במציאות וחי ולא בחיים, ולהבין הדבר מהו מצוי מהו חי, כי הנה למשל באדם הגשמי יש להשיג בו השגות פנימיותו מהשתלשלות פעולותיו, בראותינו עושה חסד מסתמא דמילתא כי איש חסד הוא וכן בהיפוך, אבל השגה זו אינה אמיתות עדיין, כי אפשר לאדם להתעורר בלבו חסד ולעשות היפכו ממש, ואם כן מוכרח הוא עצמותו אינו מושג לנו.**

ה' יתברך נקרא "מצוי ולא במציאות" ו"חי ולא בחיים" (מורה נבוכים), ויבוארו מהן שתי הבחינות הללו.

כשאנחנו רואים מעשים של אדם מסוים, זה מלמד אותנו על האישיות שלו. כך שלדוגמה, אם מישהו עושה חסד, כנראה הוא איש חסד. אבל זוהי הבנה מוגבלת מאוד ולא אמיתית לגמרי, כך שודאי איננו יכולים לומר שהבנו את הבן אדם הזה בעצמו.

"מצוי ולא במציאות" ו"חי ולא בחיים"

> **והנה כן הוא כביכול בהשגות אלקות אשר מושג לנו מפעולת ובריאות העולמות ומילואיהם הוא הנקרא מצוי להיות ממציא מקום וזמן אשר אין לך דבר בעולם אשר אינו נופל תחת הזמן אשר יוכל להאמר עליו עבר הוה ועתיד, ואם כן מוכרח היות בדבר המחייהו בחינה וכח זה להיות מחיה אך כי שם אינו בהתחלקות כלל ולכן נקרא הוא למעלה מהזמן אבל אף על פי כן נקרא אותיות הוי' להורות על הוה הי' ויהי' להורות כי הוא המחי'**

עבר הוה ועתיד בכל רגע אין דבר חוץ ממנו ואצלו שוה עבר הווה ועתיד והיינו יחודא תתאה, כי הוי' הוא האלקים אכן אל מסתתר וגו' והוא הנקרא מצוי אך לא במציאות העולם וד"ל.

כמו כן כשאנחנו רואים את העולם הנברא - מעשיו של ה׳ יתברך, אנחנו מכירים את ה׳ יתברך כבורא העולם ומי שמחיה את הזמן והמקום בכל רגע. אם הזמן מגיע מה׳, אז הוא נמצא גם אצלו, אלא שאצל ה׳ הוא לא נפרד ועומד לעצמו, אלא כלול בכוחו של ה׳ לברוא הכל. ולכן ה׳ נקרא "למעלה מהזמן" - אינו תחת הזמן המוגדר והמחולק.

בחינה זו היא שם "הוי"ה", שכוונתו - היה, הווה ויהיה: ה׳ מחיה את הזמן ולא כפוף לו. זוהי הכרה שנקראת "יחודא תתאה" - המציאות קיימת, אך קיומה מגיע מה׳ שמחיה אותה בכל רגע.

זה גם מה שמתואר בפסוק: "כי הוי׳ הוא האלקים" - הא־להים שמנהיג את העולם גם מהווה אותו בכל רגע - שם הוי"ה; וכן מתואר בפסוק "אכן אתה א־ל מסתתר" - אתה ה׳, שמחיה את העולם בכל רגע, מסתתר ונראה שהעולם קיים מעצמו.

והשגה זו להשיג מציאותו נקרא עדיין חיצוניות השכל והארה, אך מהותו לא נודע ולא מושג לנו הוא הנקרא חי ולא בחיים.

בחינה זו היא מה שה׳ נקרא "מצוי ולא במציאות" - ה׳ מקיים את כל המציאות, ולכן ודאי יש אצל ה׳ מציאות, אבל לא מוגדרת ומחולקת כמו המציאות שלנו.

ההכרות שלנו עם ה׳ כמחיה העולם היא הכרות חיצונית, ואי אפשר לומר עליה שהכרנו את ה׳ בעצמו. ואת הבחינה הגבוהה יותר - "חי ולא בחיים" - אי אפשר להבין.

פנימיות וחיצוניות — בהשפעה

כי הנה צדיק ח"י עלמין הנקרא יסוד יש בו פנימיות וחיצוניות, הפנימיות נקרא יחיד חי העולמים אשר איננו יכול להקרא בשם אותיות הוי', כי לא נופל עליו לשון התהוות כלל ואינו מושג כלל בעולם הזה עדיין כי אם לאחר ביאת המשיח ועולם הבא, והיינו עד יעבור עמך ה' להיות למעלה מהשגת ה' המחי' את הזמן אשר עליו נאמר דור לדור ישבח מעשיך, דהיינו דור הולך ודור בא והארץ כו' דהיינו המשכת החיות חוזר למקורו והולך לו והמשכה והנהגה אחרת והיינו קול ה' על המים קול ה' בכח, אשר חיות יום ראשון בשבוע נמשך בהוי' של חסד, ויום שני בגבורה.

מידת היסוד היא מידת ההשפעה החוצה, והצדיק הוא כנגד היסוד, כי דרכו ה' משפיע את השפע לעולם, ולכן כל הפניה של ה' להחיות את העולם נקראת 'יסוד' ו'צדיק'.

לפניה של ה' להחיות את העולם יש פנימיות וחיצוניות - הפנימיות היא שה' הוא "יחיד חי העולמים", כלומר שה' חי את הפנימיות של העולם (בהמשך יפורט מהי) כחלק ממנו ומתענג ממנה בלי שהיא מחוץ לו והוא צריך להחיות אותה.

בחינה זו גבוהה משם הוי"ה השייך להתהוות שבה ה' מהווה את העולם, ותתגלה רק לעתיד לבוא אחרי שיבוא המשיח ועולם הבא. על הבחינה הזו נאמר הפסוק שהובא בהתחלה "עד יעבור עמך הוי'" - שתתגלה לנו הבחינה שלמעלה משם הוי"ה.

על זה שה' מחיה את הזמן ומקיים כל חלק ממנו כנפרד ועומד לעצמו נאמר "דור לדור ישבח מעשיך" ו"דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת", כלומר שהתיאור הוא שכל דור נמצא בזמן אחר בנפרד ומשבח את ה'.

על דרך זו כתוב "קול ה' על המים, קול ה' בכח" - דבר ה' מחיה את יום ראשון במידת החסד, המשולה למים היורדים ממקום גבוה להשפיע לנמוך, ודבר ה' מחיה את יום שני במידת הגבורה - בכח.

> והכל מהמשכת אותיות שם הוי' הנקרא מצוי הנמצא לנו בהשגת מחמת פעולותיו, אשר תחת הזמן המה המשתנים תמיד מחסד לגבורה ושם הוי' מקור החיות להם, אך שם אינו מתחלק לזמנים כמו כאן. אבל נאמר כי עמך מקור חיים שהמקור בטל לבחינה הגדולה ממנו הנקראת פנימיותו ח"י עלמין.

לסיכום: יש את החיצוניות - שם הוי"ה שמחיה את העולם ואת הזמן ונקרא גם "מצוי", שאפשר להכיר אותו על ידי מעשיו - העולם - אך הוא "לא במציאות", כלומר שאצלו הכל מאוחד ואין לדברים את הגבול והצורה שלהם, מה שהופך אותם לדבר נפרד וניכר לעצמו. ויש את הפנימיות, אליה החיצוניות בטלה, ככתוב בפסוק "כי עמך (בטל אליך) מקור חיים" - זה שה' חי את פנימיות העולמות כחלק ממנו ומתענג ממנה.

הפרדת החיצוניות מהפנימיות בעבודה

> והנה בעולמות עצמן כמו כן הענין פנימיות וחיצוניות, כי הע' שרים שהם חיצונים ויניקתם מאחוריים ולכן נקראים בשם אלהים אחרים והם הם הקליפה לפרי, ישראל אשר עלו במחשבה תחילה והם פנימיות רצונו ותכלית מכוון מבריאות

העולמות, וכן באדם עצמו נפש הבהמית הוא מקליפות נוגה חיצוניות ונפש האלקית פנימיות לה.

גם בעולמות יש פנימיות וחיצוניות. החיצוניות - הקליפה - היא אומות העולם, ושורשם בעליונים הוא שבעים השרים הממונים על האומות, שמקבלים את חיותם מבחינת "אחוריים", כלומר, לא מתוך רצון ובחירה של ה', אלא מפני שהם נצרכים בשביל הפנימיות. לכן השבעים שרים נקראים "**אלוהים אחרים**" - שאינם חלק מהקדושה שה' רוצה ובוחר בה, אלא דבר אחר וזר. ואילו הפנימיות - הפרי - היא ישראל, ש"עלו במחשבה תחילה", כלומר, הם מה שה' באמת רוצה, ובעבורם הוא בורא את העולם.

גם באדם קיימות החיצוניות והפנימיות: החיצוניות היא הנפש הבהמית, המשתייכת ל**קליפת** נוגה, והפנימיות היא הפרי - הנפש האלוקית.

ותכלית עבודתו של אדם הוא לאתהפכא חשוכא לנהורא, ועל כל פנים לפחות והוא עיקר העבודה הפנימית להבדילם ולהפרידם זה מזה לבלתי יהיו מעורבים יחד למען ידע האדם לבחון בין טוב לרע אשר לא יוכל ניצוד עוד ברשת הטמון לרגליו.

ותכלית עבודתו היא להפוך את החיצוניות הרעה לטוב, וכשאי אפשר - לעשות את העבודה הנמוכה יותר אך העיקרית יותר כרגע, להבדיל אותה מהפנימיות בשביל לא ליפול אליה.

כח התורה ושם הוי"ה להבדיל

והנה התורה ניתנה לנו להבדיל בין דם לדם בין דין לדין בין טהור לטמא בין אסור למותר, והתורה היא מלובשת בגשמיות ודברים גשמיים הנופלים תחת הזמן ומקום, ועליה נאמר לא בשמים היא לאמר מ"י יעל"ה לנ"ו השמימ"ה ראשי תבות מילה הוא הבדלה בחיצוניות אשר עליה נאמר ומלתם את ערלת לבבכם.

כפי שהתבאר בהתחלה, התורה הקדושה עוסקת דווקא במציאות התחתונה שלנו, המוגבלת בזמן ובמקום, ועל ידה אנו מבדילים בין פנימיות המציאות לחיצוניותה.

על התורה נאמר: "לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה" - ראשי תיבות "מילה". זאת מכיוון שכוחה של התורה להבדיל מגיע דווקא מן המילה. המילה היא הקשר העצמי שלנו לה', היא מדריגת "חי עלמין" שממנה ה' מתענג ו'מְחַיֶה' אותנו כחלק ממנו. לכן נאמר: "ומלתם את ערלת לבבכם" - המילה,

הקשר העצמי, מתלבשת בתורה ומבדילה בין הרע - החיצוניות, לטוב - הפנימיות.

> וסופי תבות הוי"ה, כי התורה הלזו נקראת הוי"ה אשר עליה נאמר לשון היה הוה ויהיה הוא נצח־הוד־יסוד דאצילות המלובשים בבריאה, אשר מוכרח בנבראים האלו לחלק ולהפריד ולהבדיל בין קודש לחול.

התורה הקדושה היא זאת שמחיה את העולם, וכפי שהתבאר בהתחלה, היא שייכת לשם הוי"ה - המהווה את המציאות ואת הזמן ("היה, הווה ויהיה") בכל רגע. לכן סופי המילים "מי יעלה לנו השמימה" יוצרות את שם הוי"ה. שם הוי"ה, שהוא כנגד עולם האצילות, יורד להחיות את העולמות על ידי כך שהמידות התחתונות שלו - נצח, הוד ויסוד - יורדות להתלבש בעולם הבריאה, ודרכו מחַיות גם את יצירה ועשייה. המציאות מעורבת טוב ורע, ולכן צריך שהתורה שמחיה אותה תרד להבדיל בין הטוב, שלשמו היא נבראה, לבין הרע, שנברא רק מכיוון שהיה נצרך בשביל הטוב.

מקור כח ההבדלה

> אבל מקור כח הזה המבדיל הוא גבוה מעל גבוה מאד ממקור החיים המהווה והמחיה עולמות, והוא הוא בעצמו המבדיל ומפריד למטה בין טוב לרע.

כאשר התורה יורדת לברר את המציאות, הכוח שלה להבדיל בין הטוב לרע אינו מגיע מכך שהיא מחיה אותה. שכן גם במדרגה זו, הפנימיות - זה שה' חי את פנימיות העולם כחלק ממנו ומתענג ממנה, והחיצוניות - זה שה' מחיה את העולם כמשהו שמחוץ אליו - מעורבים. אלא, הכוח להבדיל מגיע ממדרגת "חי העולמים" - שה' מתענג מפנימיות העולם בלי שהוא יורד לחיות את העולם כמציאות נפרדת.

> ובהתגלות בחינה זו הנקראת פריעה אשר אם ירצה ה' לעתיד יתגלה בחינה זו.

לעתיד לבוא יתגלה עצם זה שהעולם אינו נפרד מה', ושהוא מתענג מישראל ומהנפש האלוקית, ולא רק "יבחוש" מאחורי הקלעים כמו עכשיו - שנותן כוח להבדיל. התענוג של ה' ממנו הוא כנגד הפריעה בברית מילה. פריעה זה גילוי שאינו מכוון החוצה, אלא להתפרע בלי לכוון לאן ילך הגילוי. גם גילוי התענוג הוא גילוי שאינו מכוון כלפי חוץ: כשאדם מתענג ממשהו, הוא מרגיש שעם הדבר הזה הוא מרגיש בבית, והוא לא צריך להתאמץ לצאת מעצמו כלפי הדבר.

והוא הנקרא עצם היום עיצומו ופנימיותו של יום, כי יום הוא הנקרא שם הוי' כי לחושך קרא לילה הוא מדת מלכותו המלובשת בעולמות בפרט לכל נברא ונברא, והיינו מעביר יום ומביא לילה, ומבדיל בין יום כו', אבל עיצומו של יום הוא פנימיות המקור אשר אין שייך שם הבדלה כלל, ולא שום חיצוניות ופנימיות, והיינו לעתיד אם ירצה ה' אשר יתגלה ה' עין בעין, ועליו נאמר ומל ה' אלקיך את לבבך לאהבה כו'.

שם הוי"ה, המחיה את העולמות, נקרא 'יום' כי אצלו אין הסתר - ה' גלוי. לעומת זאת, מידת המלכות נקראת 'לילה', כי בעצם זה שה' מסתיר את עצמו, הוא יוצר את העולמות הנפרדים. זהו הפירוש הפנימי למה שאומרים בתפילת ערבית: "מעביר יום ומביא לילה ומבדיל בין יום ובין לילה". ה' מסתיר את שם הוי"ה־יום, ואז נבראת המציאות הנפרדת על ידי המלכות־הלילה.

"עיצומו של יום" זה הפנימיות של היום - של שם הוי"ה. זה מה שהתבאר מקודם - הפנימיות של זה שה' מחיה את העולם היא שה' מתענג ממנו וחווה את העולמות כחלק ממנו. וכשלעתיד זה יתגלה ולא רק יפעל בהסתר את ההבדלה - לא יהיו למציאות שני צדדים, פנימיות וחיצוניות, אלא הכל יהיה תענוג של ה'.

על מצב זה נאמר: "ומל ה' אלוקיך את לבבך לאהבה". לעומת מילת ערלת הלב, שזו ההפרדה בין החיצוניות שבעולם - הערלה, לפנימיות - הלב, מילת הלב היא שעצם התענוג של ה' ממנו מתגלה, והעולם בכלל אינו נפרד מה', וממילא אין פנימיות וחיצוניות.

והנה באברהם אבינו נאמר קיים אברהם אבינו כל התורה אפילו קודם המילה היינו הבדלת טוב מרע, ועל כן נעשה מרכבה לפנימיות ועצם היום הזה להיות נימול מלמעלה מעצמו, ולכן נקרא אב המון גוים דהיינו שנעשה הוא אב ומקור לגילוי אלקות בעצמות אשר אם ירצה ה' יתגלה לעתיד אחר כל הבירורים.

חז"ל אומרים שאברהם אבינו קיים את כל התורה כולה. על ידי קיום התורה, שבא לידי ביטוי בהבדלת הפנימיות מהחיצוניות, אברהם חי בקשר פנימי מאוד עם ה'. לכן ה' גילה לו את הקשר העצמי ביניהם בברית מילה[1]. לעתיד לבוא

[1] אצלנו המילה - הקשר העצמי - אינה מתגלה בעצמה, אלא רק דרך התורה, המבדילה מכוחה.

אחרי שאנחנו נסיים לברר את הפנימיות של העולם - ה' יגלה לנו את המילה בעצמה - את הקשר העצמי שה' מתענג ממנו[2].[3]

[2] את המשפט מהמאמר "ולכן נקרא אב המון גוים דהיינו שנעשה הוא אב ומקור לגילוי אלקות בעצמות" - לא זכינו להבין..

[3] בשביל שיהיה יותר קל להבין את המהלך הכללי, מובאת פה טבלה שמקבילה בין המשל לנמשלים:

המשל	הנמשל בהשפעת שכל	הנמשל באלוקות
	למעלה מהחכמה - שורש הכח של הבינה שיכול להפריד.	ה' חי את ישראל והנפש האלוקית כחלק ממנו ומתענג מהם - "חי עלמין" - הקשר העצמי בינינו לבין ה' - המילה של אברהם אבינו.
כוח הצומח המעורב בפרי ובקליפה	החכמה - הרעיון שיש בה פנימיות וחיצוניות מעורבים.	"חי עלמין" שמתלבש בזה שה' מחיה את העולמות כמשהו נפרד - שם הוי"ה - התורה לפני שיורדת לברר את המציאות.
הפרי והקליפה לאחר שצמחו וניתן להפריד ביניהם	הרעיון שהוא מפורט ומורחב בבינה וניתן להפריד את פנימיותו מחיצוניותו.	המציאות הכללת פנימיות וחיצוניות, שהם ההתממשות של הפנימיות והחיצוניות שבשם הוי"ה, ואז ניתן להפריד.
היכולת להפריד בין הפרי לקליפה	היכולת להתבונן ולהפריד בין הפנימיות לחיצוניות.	המילה - הקשר העצמי - "חי עלמין" מלובש בתורה ומפריד בין הפנימיות לחיצוניות - מילת הלב שלנו.

בעצם היום הזה

מאמרי אדמו"ר הזקן – פרשיות, לך לך

בעצם היום הזה נימול אברהם, בעיצומו של יום, ולהבין זאת צריך לבאר פסוק עד יעבור עמך ה' דהיינו להיות למעלה מהוי', ואותיות הוי' הוא הנקרא תורה אשר עליה נאמר הכתוב לא בשמים היא, ואדרבה הוא דוקא למטה.

ולהבין כל זה לבאר ענין ההשפעה, אשר אין לך השפעה בעולם הגם שהוא רוחניות דקה מן הדקה ואף על פי כן מעורב בה טוב ורע, והוא נקרא חיצוניות המעורב בפנימיות הדבר, וכמשל גידול הפרי עם הקליפה, אשר מובן מעתה שגם בכח הצומח אשר נמשך ונשפך בגידול הפרי והקליפה אשר גם שם היו מעורב פנימיות וחיצוניות אשר בפנימיות הטוב נגדל הפרי ומחיצוניות נגדל הקליפה, אך כי שם לא היה ניכר כלל ולא היה נפרד עדיין להיות מובדל זה מזה עד גמר גידולו.

וכן הוא בהשפעת השכל יש בו פנימיות וחיצוניות והוא האמת עם השקר, והאמת הוא הנקרא חכמה באמת הוא הדבר אשר אין לנטות ממנו ועליו אין להוסיף ולא יגיע אדם לזה כי אם בהעמקת דעת מאד, והיינו למגרס ולעיוני מאד עד יעמוד הדבר על בוריו אשר לא יפרקוהו עוד בשום קושיא. אבל בלעדי זה הגם אשר ישכיל ויבין בהשכלה ראשונה עדיין מעורב בה שקר והראיה כי יוכל לפרק זה.

והיינו אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בה מחמת עירוב השקר המעורב בשכל הטוב והאמת, אך התערובות אין שוה בכל נפש יש תערובות א' באלף וא' במאה וששים ומאתים.

ועל כן לא נקרא אדם בשם חכם לאמיתו כי אם בהיות לו כח ומדה זו להבדיל ולהפריד השקר מהאמת ולבא עד תכונתו של דבר, והוא הנקרא פנימיות בינה. ובלעדי זה נקרא חיצוניות השכל אפילו שיאמר דבר חכמה אבל לא אליבא דאמת הוא.

והנה כח ומידה זו להבדיל ולהפריד הוא נהיה באדם אחר השפעת השכל היינו אחר הבינו דבר בהשכלה ראשונה אז יקנה לו דעת להיות מבדיל ומפריד האמת משקר ולהשליך השקר ולעמוד על האמת והנה

מוכרח הענין שכח זה המבדיל את השכל ומפרקו הוא נמשך ממקום גבוה ומעלה מהשכל בעצמו אחרי אשר כח בו לעמוד על השכל ולעשות בו כרצונו בוודאי הוא דק וחזק ממנו. הגם כי בעת הוא מלובש בדבר יש גשמי להבדיל בו אף על פי כן כנזכר לעיל.

והנה מבשרי אחזה כי כן הוא באלקות גם כן.

כי הנה ה' יתברך נקרא מצוי ולא במציאות וחי ולא בחיים, ולהבין הדבר מהו מצוי מהו חי, כי הנה למשל באדם הגשמי יש להשיג בו השגות פנימיותו מהשתלשלות פעולותיו, בראותינו עושה חסד מסתמא דמילתא כי איש חסד הוא וכן בהיפוך, אבל השגה זו אינה אמיתות עדיין, כי אפשר לאדם להתעורר בלבו חסד ולעשות היפכו ממש, ואם כן מוכרח הוא עצמותו אינו מושג לנו.

והנה כן הוא כביכול בהשגות אלקות אשר מושג לנו מפעולת ובריאות העולמות ומילואיהם הוא הנקרא מצוי להיות ממציא מקום וזמן אשר אין לך דבר בעולם אשר אינו נופל תחת הזמן אשר יוכל להאמר עליו עבר הוה ועתיד, ואם כן מוכרח היות בדבר המחייהו בחינה וכח זה להיות מחיה אך כי שם אינו בהתחלקות כלל ולכן נקרא הוא למעלה מהזמן אבל אף על פי כן נקרא אותיות הוי' להורות על הוה הי' ויהי' להורות כי הוא המחי' עבר הוה ועתיד בכל רגע אין דבר חוץ ממנו ואצלו שוה עבר הווה ועתיד והיינו יחודא תתאה, כי הוי' הוא האלקים אכן אל מסתתר וגו' והוא הנקרא מצוי אך לא במציאות העולם וד"ל.

והשגה זו להשיג מציאותו נקרא עדיין חיצוניות השכל והארה, אך מהותו לא נודע ולא מושג לנו הוא הנקרא חי ולא בחיים.

כי הנה צדיק ח"י עלמין הנקרא יסוד יש בו פנימיות וחיצוניות, הפנימיות נקרא יחיד חי העולמים אשר איננו יכול להקרא בשם אותיות הוי', כי לא נופל עליו לשון התהוות כלל ואינו מושג כלל בעולם הזה עדיין כי אם לאחר ביאת המשיח ועולם הבא, והיינו עד יעבור עמך ה' להיות למעלה מהשגת ה' המחי' את הזמן אשר עליו נאמר דור לדור ישבח מעשיך, דהיינו דור הולך ודור בא והארץ כו' דהיינו המשכת החיות חוזר למקורו והולך לו והמשכה והנהגה אחרת והיינו קול ה' על המים קול ה'

בכח, אשר חיות יום ראשון בשבוע נמשך בהוי' של חסד, ויום שני בגבורה.

והכל מהמשכת אותיות שם הוי' הנקרא מצוי הנמצא לנו בהשגת מחמת פעולותיו, אשר תחת הזמן המה המשתנים תמיד מחסד לגבורה ושם הוי' מקור החיות להם, אך שם אינו מתחלק לזמנים כמו כאן. אבל נאמר כי עמך מקור חיים שהמקור בטל לבחינה הגדולה ממנו הנקראת פנימיותו ח"י עלמין.

והנה בעולמות עצמן כמו כן הענין פנימיות וחיצוניות, כי הע' שרים שהם חיצונים ויניקתם מאחוריים ולכן נקראים בשם אלהים אחרים והם הם הקליפה לפרי, ישראל אשר עלו במחשבה תחילה והם פנימיות רצונו ותכלית מכוון מבריאות העולמות, וכן באדם עצמו נפש הבהמית הוא מקליפות נוגה חיצוניות ונפש האלקית פנימיות לה.

ותכלית עבודתו של אדם הוא לאתהפכא חשוכא לנהורא, ועל כל פנים לפחות והוא עיקר העבודה הפנימית להבדילם ולהפרידם זה מזה לבלתי יהיו מעורבים יחד למען ידע האדם לבחון בין טוב לרע אשר לא יוכל ניצוד עוד ברשת הטמון לרגליו.

והנה התורה ניתנה לנו להבדיל בין דם לדם בין דין לדין בין טהור לטמא בין אסור למותר, והתורה היא מלובשת בגשמיות ודברים גשמיים הנופלים תחת הזמן ומקום, ועליה נאמר לא בשמים היא לאמר מ"י יעל"ה לנ"ו השמימ"ה ראשי תבות מילה הוא הבדלה בחיצוניות אשר עליה נאמר ומלתם את ערלת לבבכם.

וסופי תבות הוי"ה, כי התורה הלזו נקראת הוי"ה אשר עליה נאמר לשון היה הוה ויהיה הוא נצח־הוד־יסוד דאצילות המלובשים בבריאה, אשר מוכרח בנבראים האלו לחלק ולהפריד ולהבדיל בין קודש לחול.

אבל מקור כח הזה המבדיל הוא גבוה מעל גבוה מאד ממקור החיים המהווה והמחיה עולמות, והוא הוא בעצמו המבדיל ומפריד למטה בין טוב לרע.

ובהתגלות בחינה זו הנקראת פריעה אשר אם ירצה ה' לעתיד יתגלה בחינה זו.

והוא הנקרא עצם היום עיצומו ופנימיותו של יום, כי יום הוא הנקרא שם הוי' כי לחושך קרא לילה הוא מדת מלכותו המלובשת בעולמות בפרט לכל נברא ונברא, והיינו מעביר יום ומביא לילה, ומבדיל בין יום כו', אבל עיצומו של יום הוא פנימיות המקור אשר אין שייך שם הבדלה כלל, ולא שום חיצוניות ופנימיות, והיינו לעתיד אם ירצה ה' אשר יתגלה ה' עין בעין, ועליו נאמר ומל ה' אלקיך את לבבך לאהבה כו'.

והנה באברהם אבינו נאמר קיים אברהם אבינו כל התורה אפילו קודם המילה היינו הבדלת טוב מרע, ועל כן נעשה מרכבה לפנימיות ועצם היום הזה להיות נימול מלמעלה מעצמו, ולכן נקרא אב המון גוים דהיינו שנעשה הוא אב ומקור לגילוי אלקות בעצמות אשר אם ירצה ה' יתגלה לעתיד אחר כל הבירורים.

נקודה למחשבה:

לפעמים אנחנו מסתכלים על עצמנו וחרישים רחוקים.

רחוקים מה', רחוקים מהאמת, רחוקים אפילו מעצמנו. יש בתוכנו קולות סותרים, נטיות שונות, מעידות ובלבול... ואז עולה תמיד השאלה הכואבת - אולי אני באמת רחוק? אולי כבר התנתקתי?

המאמר מגלה לנו נקודה מרפאת ומרעידה: **אין דבר כזה נפרדות אמיתית.** ה' ברא אותנו לא כדי שנעמוד מולו מבחוץ, אלא כדי שנגלה אותו מבפנים. הנשמה שלך היא לא "בריאה אחרת" - היא ניצוץ ממנו ממש. הדברים המשתנים רק הלבוש - הגוף שלך, המצב הנפשי והתודעה, ושאר סוגי המשקפיים שדרכם אנחנו רואים את החיים.

כאשר אדם מבין את הנקודה הזו - משהו בתוכו נרגע. כי הוא מגלה שגם כשהוא נופל, גם כשהוא מסתבך, גם כשהוא מתבלבל - הוא לא באמת התרחק. הוא פשוט עטוף בעוד שכבה. אבל בפנים, בעומק הנשמה, הוא עדיין קשור בקשר שלא ניתק לעולם.

הנקודה הזו חשובה גם בינינו לבין יהודים אחרים: כמה קל לשפוט, להתרחק, להתייאש מאנשים. אבל אם נזכור שהנשמה של כל יהודי היא חלק מאותה נשמה כללית - שהוא לא "מישהו אחר" אלא פשוט "עוד צד שלי" בלבוש אחר - פתאום הלב מתרכך, אין מקום לשנאה, אין מקום לזלזול - רק לרחמים, להבנה, לאהבה פשוטה של אח לאחיו.

העבודה שלנו בעולם הזה איננה להילחם בעצמנו או באחרים, אלא **לגלות את מה שכבר קיים בפנים.** להסיר בעדינות את הלבושים, להאיר את הניצוץ. וכשאנחנו עושים זאת - אפילו לרגע אחד של אמת - אנחנו מגלים שה' לא עזב אותנו אף פעם. שמעולם לא היינו רחוקים, רק לא שמנו לב כמה הוא קרוב.

מוקדש לעילוי נשמות

מו"ר רוח-אפנו האהוב והיקר
הרב שניאור זלמן מרדכי
בן מנחם מענדל קץ

♦♦♦

הרב בנימין דב בן טוביה רוזנצויג

הַמַּאֲמָר הַשְּׁבוּעִי

מיזם "הַמַּאֲמָר הַשְּׁבוּעִי" בא לתת לכל אחד ואחד את האפשרות ללמוד חסידות בהעמקה ובהבנה, תוך דגש על חיבור התורות העמוקות לחיי היומיום שלנו.

במסגרת זו לומדים מידי שבוע מאמרי חסידות יסודיים בהבנה, בעמקות ובבהירות.

תגיד אחי, אתה מהולל?!

מעולה! כעת אתה יכול ללמוד תורה!

במאמר השבוע מתבאר שלמרות כל הערפול שגורם לנו העולם הזה בערבוב הטוב והרע, יש לנו קשר עצמי עם ה' יתברך שמתבטא בברית המילה ומוביל אותנו בבטחה בעולם הזה ע"י התורה הקדושה.